

ЩО МИ ЧУЛИ

РЕАЛЬНІСТЬ

Критичне мислення проти популізму

Презентація результатів опитування

Що, на вашу думку, небезпечніше?

теракт

авіакатастрофа

землетрус

басейн

Що, на вашу думку, небезпечніше?

теракт

авіакатастрофа

землетрус

басейн

Що, на вашу думку, небезпечніше?

басейн

Якісні **ЗМІ** створюють та модерують дискусії про важливе, **контролюють та вносять корективи в рішення влади.**

Важливий **наслідок** такої роботи – **економічний розвиток країни.**

Когнитивні спотворення – як ми думаємо

РОЗУМОВІ УПЕРЕДЖЕННЯ*

017.03.01

Когнітивні спотворення – це систематичні помилки в мисленні або патерни відхилень у судженнях, які відбуваються в певних ситуаціях.

Ми запам'ятовуємо лише яскраві деталі

Коли не вмикаємо критичне мислення

Евристика доступності – схильність вважати «більш вірогідним» те, що легше згадати або підкріпити прикладом з пам'яті

Коли ЗМІ висвітлюють тільки найяскравіші події, вони формують переконання, що ці події масові або важливі.

Така доступна інформація легко запам'ятовується і автоматично згадується, коли необхідно зробити вибір.

Але це лише мала частина змін в рамках реформи!

Зелена ручка – чи не єдине, що пам'ятають про педагогіку партнерства та освітню реформу.

Когнітивні спотворення

Протиріччя через схильність запам'ятовувати закономірності та історії

«12 років навчання в середній школі - це забагато»: **рівень згоди – 73%**

Але : Шкільну програму потрібно розвантажити - прибрати частину матеріалу: **рівень згоди 68%**

Теза з експертного інтерв'ю:

«Найяскравіший приклад популізму – вагітна старшокласниця»

Теза з фокус-групи: «З останнього класу будуть в армію забирати»
(насправді в армію призов починається з 20 років)

Як ми виправдовуємо статус-кво Коли не використовуємо критичне мислення

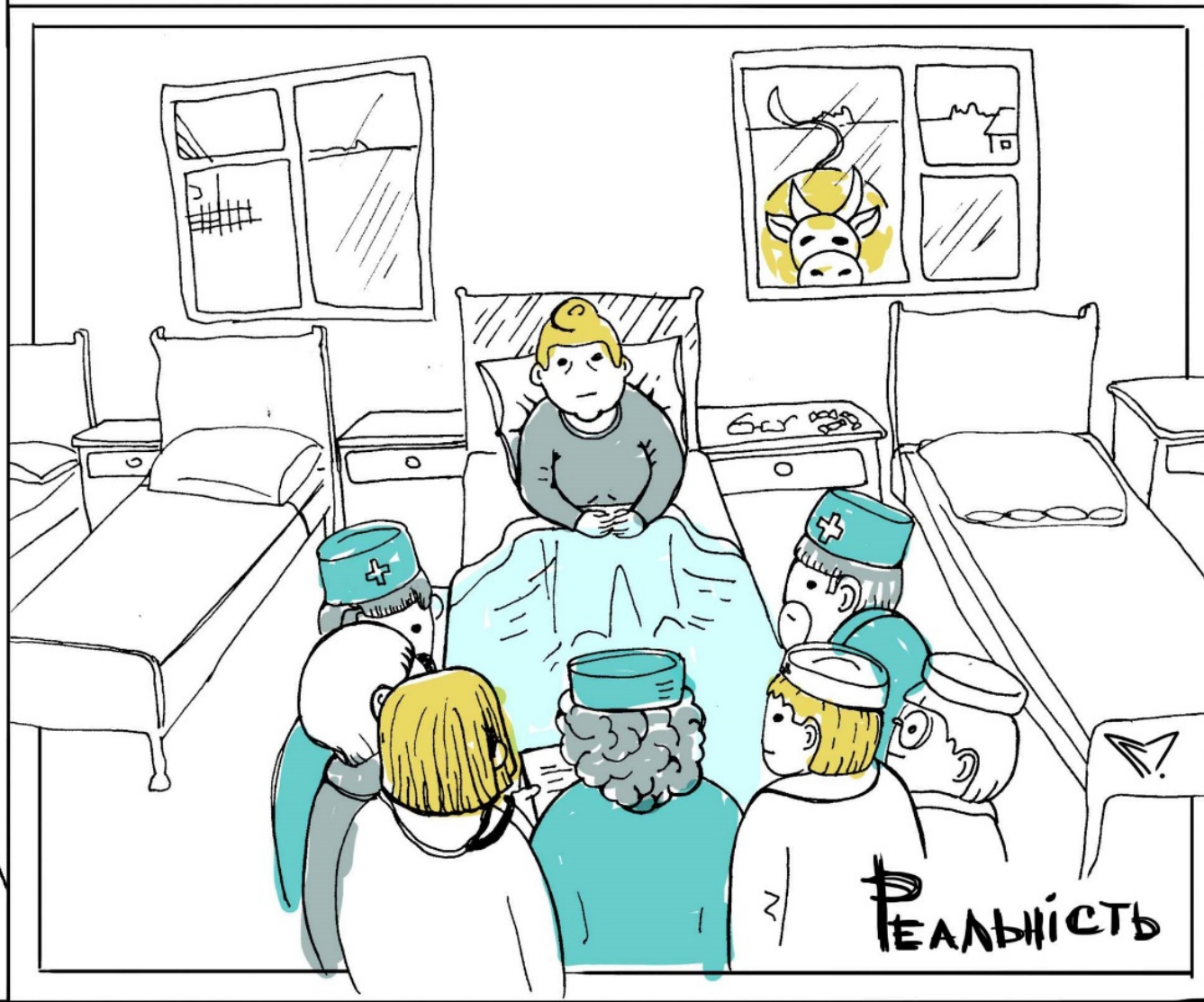
Із відповідей на питання анкети «Чому Ви проти медичної реформи?»

«Не подобається, бо не можна перекреслити всього того, що набули за попередні роки, медицина зовсім не була такою поганою, ... , [щоб] впроваджувати нове – потрібно подумати дуже добре. »

!!! ця ж людина відзначила перелічені можливі проблеми медичної системи як *актуальні* або *дуже актуальні* для України, крім доступності ліків, та назвала систему зовсім не безкоштовною !!!

МЕДИЧНА РЕТОРМА:

Усіх забирають лікарні!
Тотальне скорочення
робочих місць медиків!

Ми суперечимо самі собі

Коли не використовуємо критичне мислення

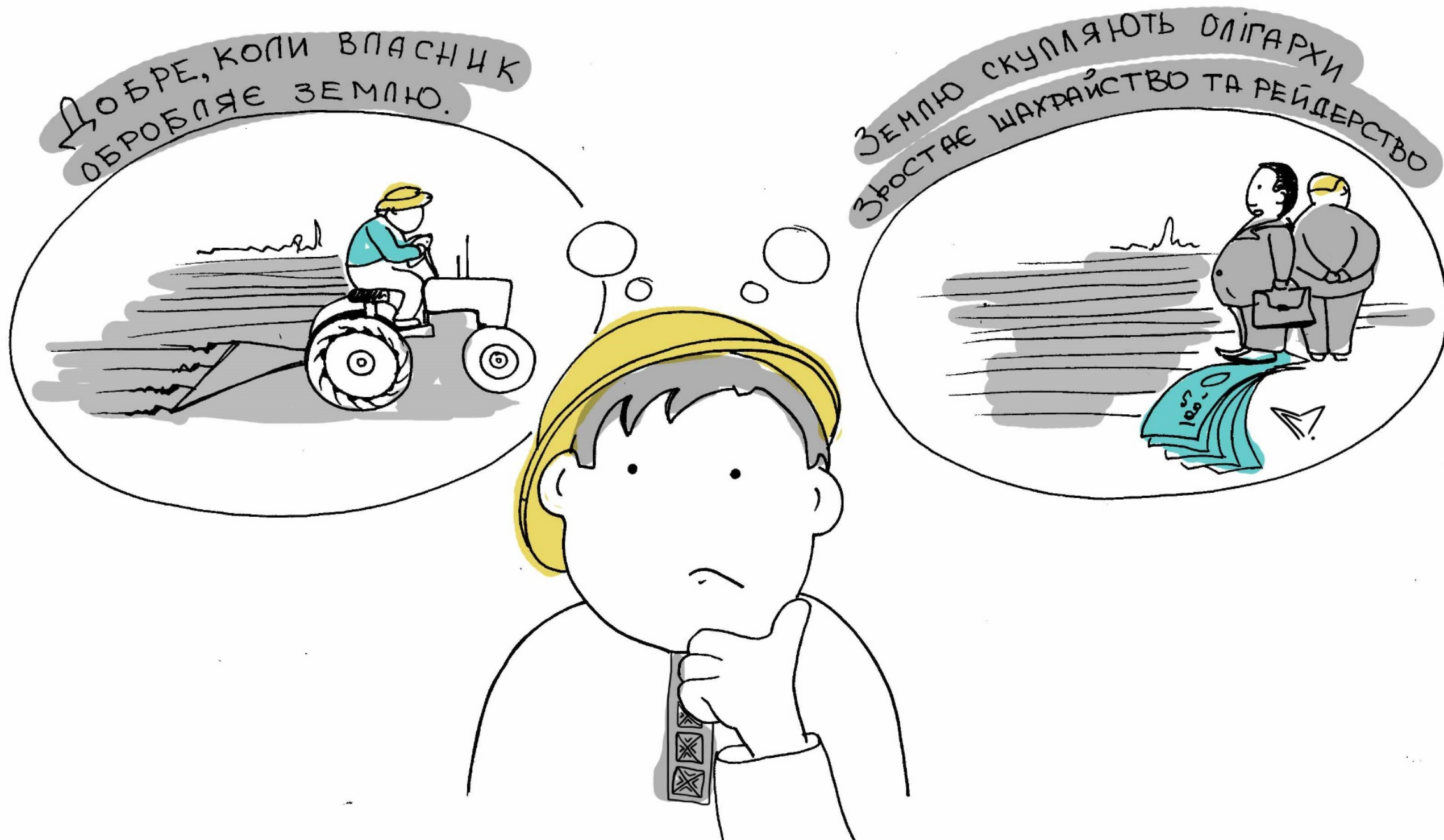
Протиріччя у думках:

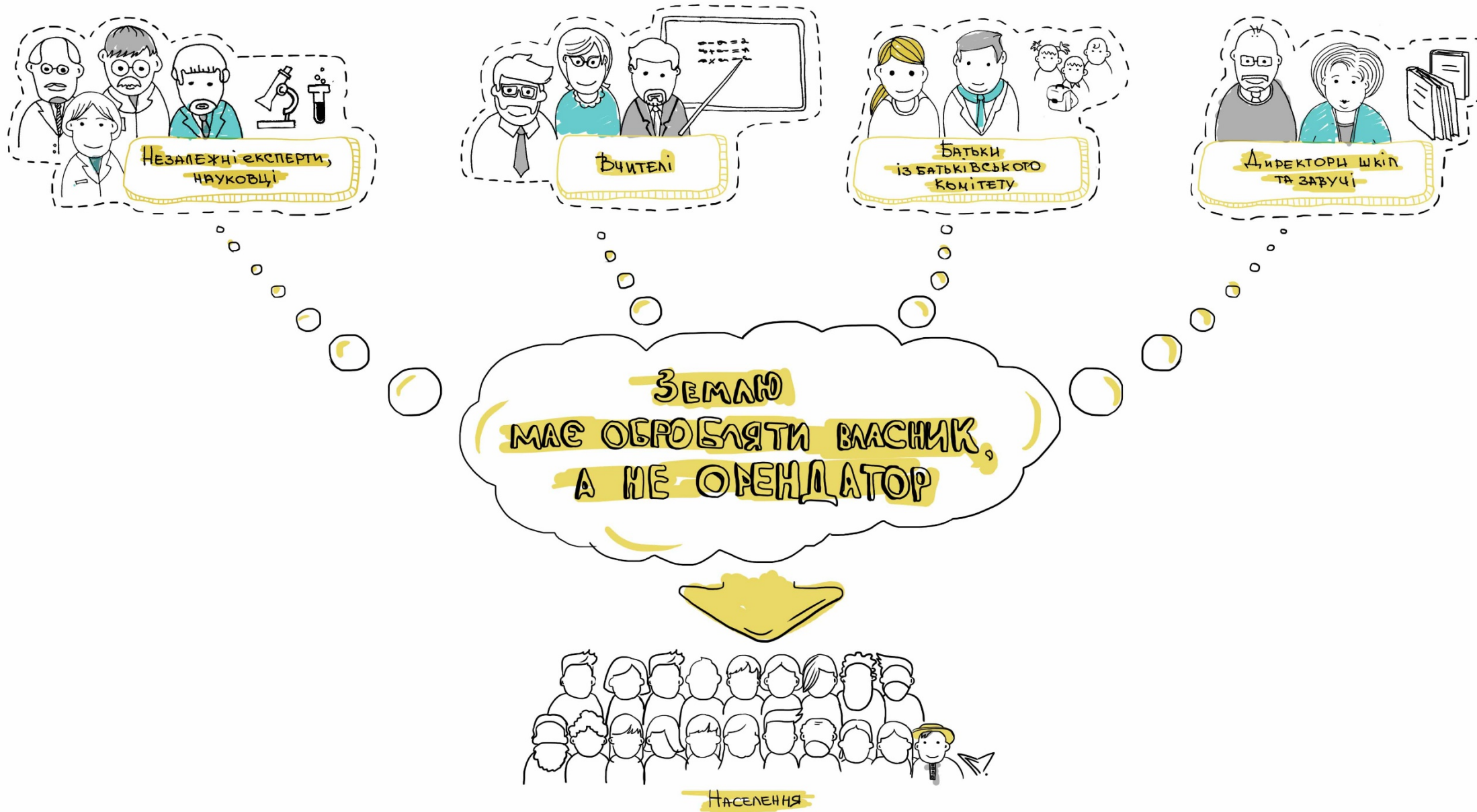
Земельні олігархи скуплять всю землю, бо в фермерів не буде грошей на її придбання **(72,9%)**

Мораторій сприяє тому, що агрохолдинги отримують все більше землі, а кількість фермерів зменшується **(59,4%)**

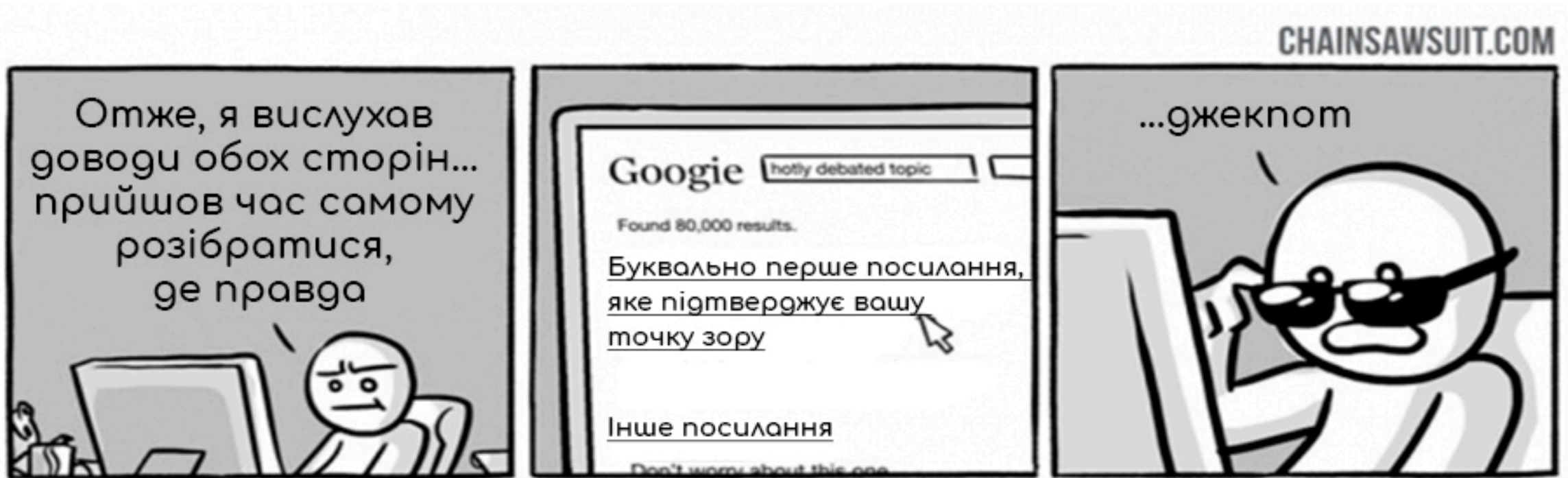
Приватизація - джерело коштів для наповнення бюджету, які можуть бути витрачені на соціальні цілі **(56,1%)**

Залучення стратегічного інвестора важливіше за максимальну ціну **(85,7%)**

Ми підтверджуємо власну думку замість почути контраргументи

Підтверджувальне упередження — Люди демонструють це упередження, коли збирають або пам'ятають інформацію вибірково або коли вони її інтерпретують упереджено.

Популізм замість критичного мислення

Ми віримо чорно-білій пропаганді Коли не використовуємо критичне мислення

ВСЕ ПОГАНО

ВСЕ ДОБРЕ

Головне завдання пропагандистських методик - позбавити людину критичного мислення.

Один з методів пропаганди - звести певну складну проблему до рівня чорно-білої картинки.

Меседж робиться дуже простим так, щоб його можна було прийняти на рівні емоцій.

«Зараз [разом із впровадженням реформи медицини] людина просто не буде мати по закону права, якщо [в неї] нема грошей прийти в лікарню», -
Юлія Тимошенко

«Небезпека популізму в тому,
що окрім маніпуляцій, популісти
не пропонують конкретних
рішень нагальних проблем»

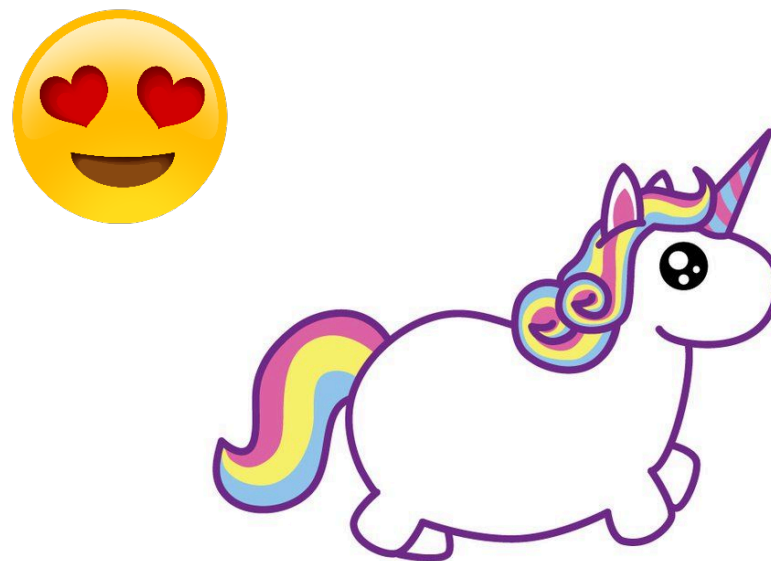
—Маргарет Макміллан, *The Strategist*

Привабливість
популізму зростає,
коли політичні та
економічні системи
починають
руйнуватися.

Популісти не пропонують
продумані рішення

Вони просувають лише фантазії

Ключові маніпуляції популістів: Емоції замість раціональних доказів

Зачитану як складову реформи, створення НСЗУ підтримують:

«Створюється незалежний орган – Національна служба здоров'я України, яка буде розподіляти кошти та контролювати якість послуг»

Підтримка

71%

Потім зачитуємо як ризик і додаємо емоційне слово без пояснень. НСЗУ перетворюється на ризик:

«У регіонів забирають гроші і віддають Національній службі здоров'я, де будуть їх **розкрадати**»

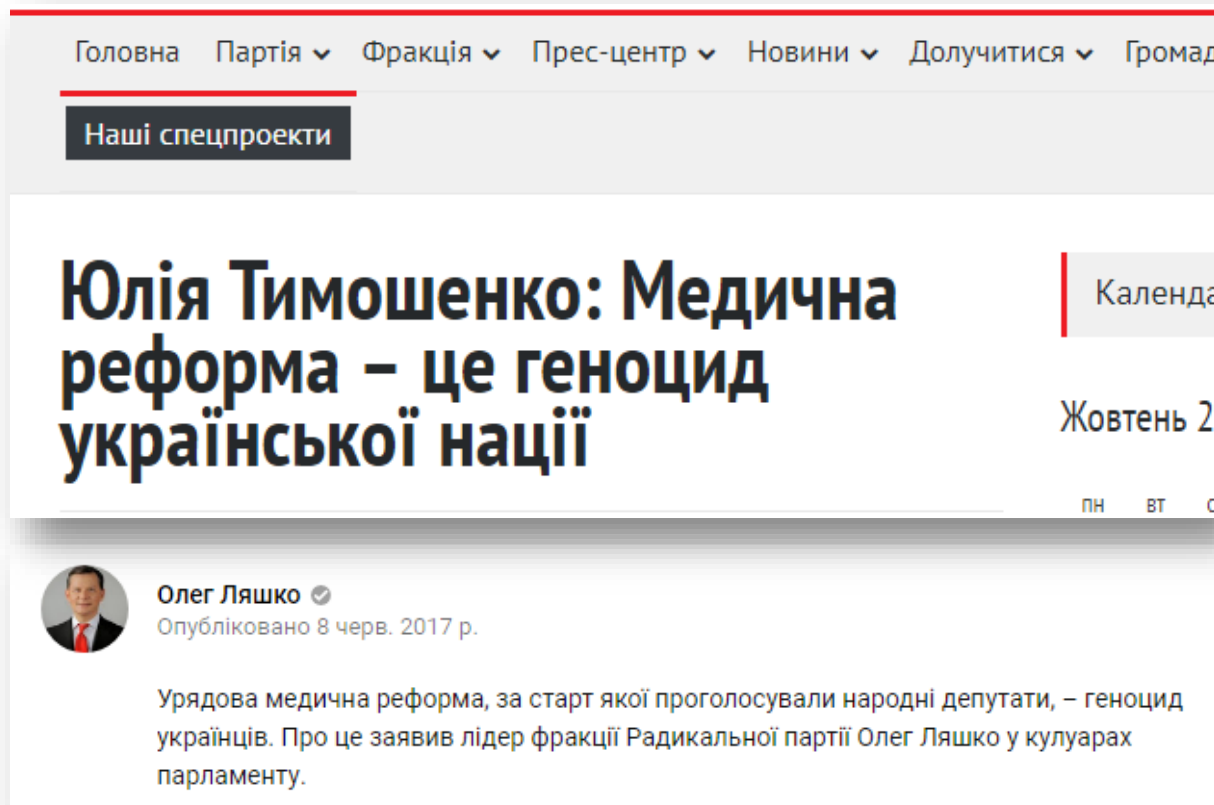
Ризик реальний

68%

Коли нам подобається політик, то ми починаємо вірити у все, що він говорить, не перевіряючи тези.

“В Канаді, яка вважається однією з найпотужніших аграрних країн, 92% с/г землі в державній власності. В Ізраїлі 91% з копійками с/г землі в державній власності. <...> в Україні вже залишилось 21%”- Юлія Тимошенко

Ключові маніпуляції популістів: Умовний рефлекс

«Медична реформа – один з елементів плану зменшення населення України»
- Юлія Тимошенко.

Із відповідей на питання анкети «Чому Ви проти медичної реформи?»
«Не знаю про неї, вони хочуть, щоб люди вимерли...»

Штучна асоціація. Повторюючи *медична реформа ≈ геноцид*, приводимо людей до умовного рефлексу: *чуємо про медичну реформу, думаємо про вимирання населення.*

Нам “вішають лапшу на вуха” тільки тому, що ми самі дозволяємо це робити

Шалений потік інформації з різних ЗМІ та Інтернету – це головна «зброя», яку використовують проти нас.

Саме відсутність навичок критичного мислення у більшості українців грає на руку політикам.

Вони успішно маніпулюють суспільною свідомістю, вводять в оману і, зрештою, роблять все на свою користь.

Що говорять популісти

VoxCheck відібрав 5 ключових реформ, які досліджує ЦЕС: пенсійна реформа, земельна, медицина, освіта, приватизація.

Сукупно, протягом липня-вересня 2017 року, ці реформи згадувались 88 раз.

Факт-чек українських політиків
та експертів

МАНІПУЛЯЦІЯ

«У нас 42 млн гектарів с/г землі, і якщо помножити це на ринкову вартість, то це приблизно 3,5 трлн євро. Це сорокарічний ВВП країни», -
Юлія Тимошенко

14% правдивих
згадувань

Із 28 усіх згадувань 4 правдиві

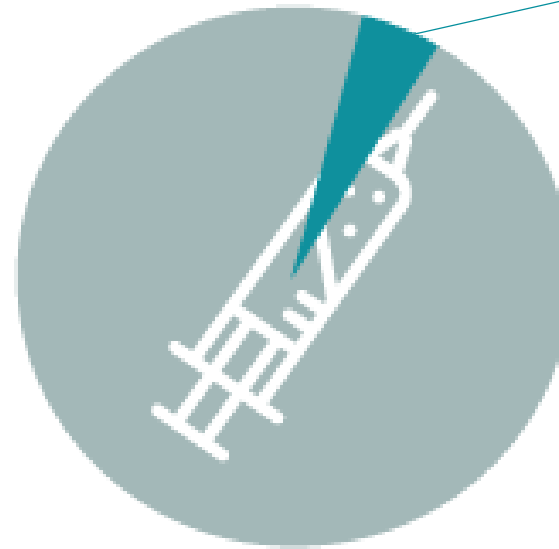
24 – перебільшення, маніпуляція
або неправда

МАНІПУЛЯЦІЯ

«[...] і розказують, що ми лікарю призначимо 20 тис. зарплату. Можливо й призначать. Одному дадуть 20 тис., а 100 [лікарів] скоротять. Щоб за рахунок цих 100 дати зарплату одному 20 тис», - Олег Ляшко

МАНІПУЛЯЦІЯ

«...в цих змінах до бюджету [які були прийняті 13.07.2017] є ще одна важлива річ: 4 млрд. грн. спецфонду, тобто той який не пропаде наприкінці року, буде виділено на фінансування сільської медицини», - Петро Порошенко

17% правдивих
згадувань

Із 23 усіх згадувань 4 правдиві,
1 – майже правда

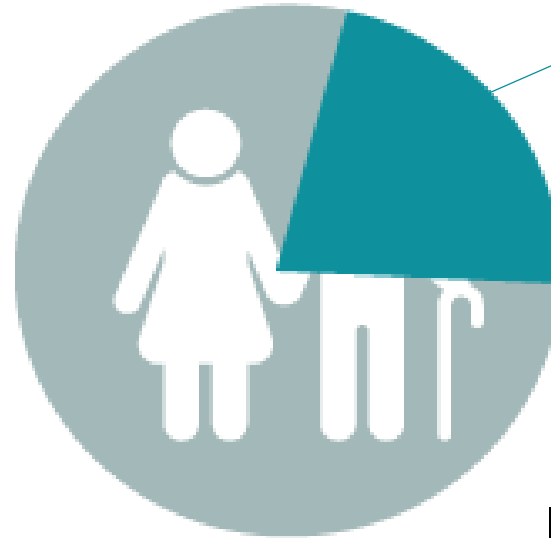
18 – перебільшення, маніпуляція
або неправда

НЕПРАВДА

«Уряд, влада піднімаючи страховий стаж, який дає право на отримання пенсії, піднімаючи трудовий вік, не вирішують ключової проблеми – збільшення пенсійного забезпечення, щоб наші найкращі в світі пенсіонери, які все життя чесно відпрацювали, щоб вони не побиралися по помийках, щоб вони пляшки не збирали, щоб у них була можливість купити ліки», - Олег Ляшко

ПРАВДА

«Сьогодні, щоб вийти на пенсію достатньо 15 років трудового стажу і в 60 років ти можеш вийти на пенсію», - Олег Ляшко

35% правдивих
згадувань

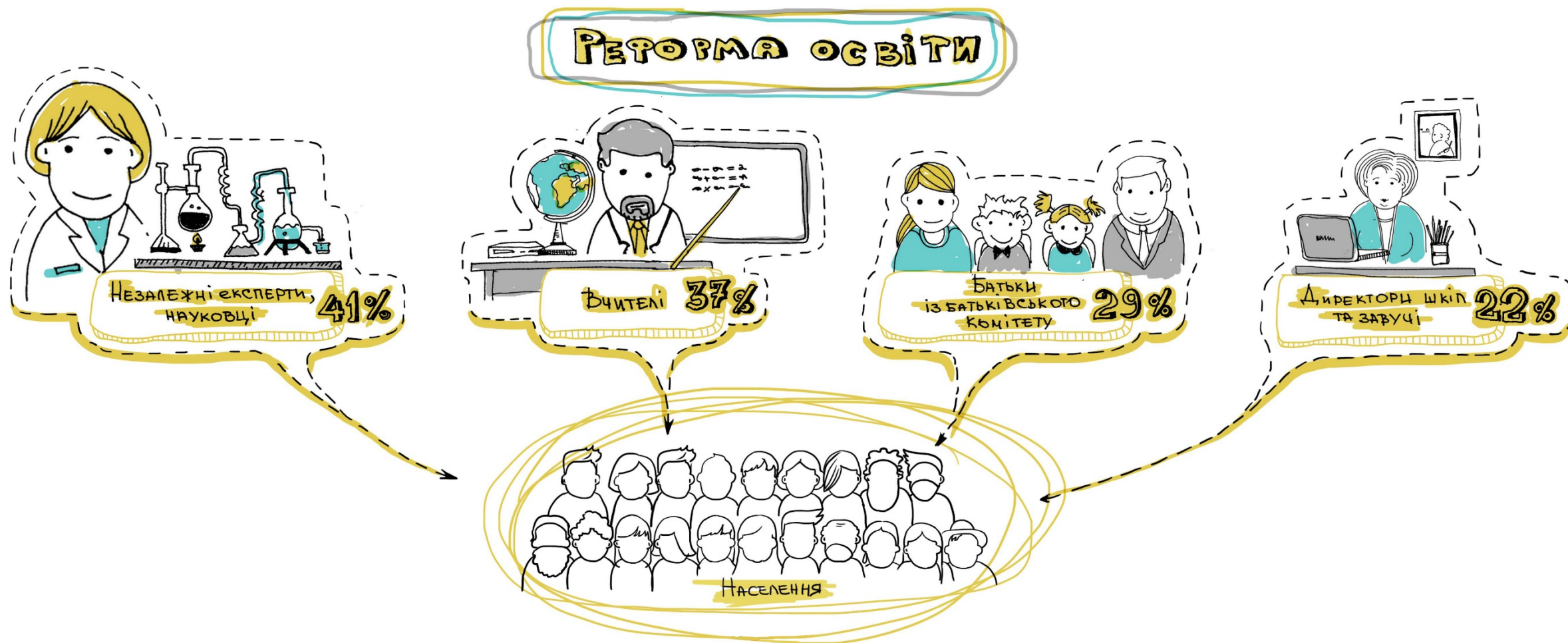
Із 31 усіх згадувань 11 правдиві,
1 – майже правда

19 – перебільшення, маніпуляція
або неправда

Як переконати у важливості реформ

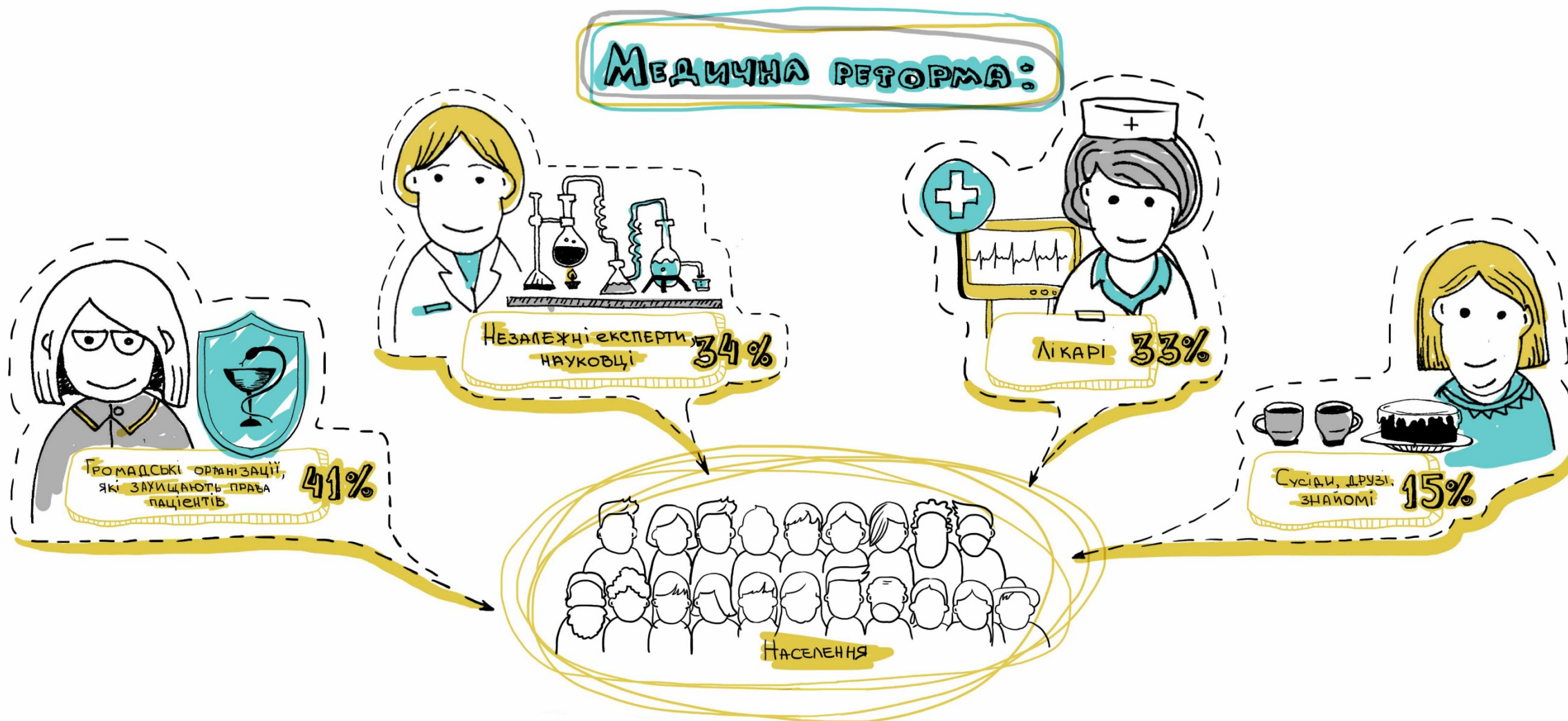
Реформа освіти. Кого слухають люди?

Пенсійна реформа. Кого слухають люди?

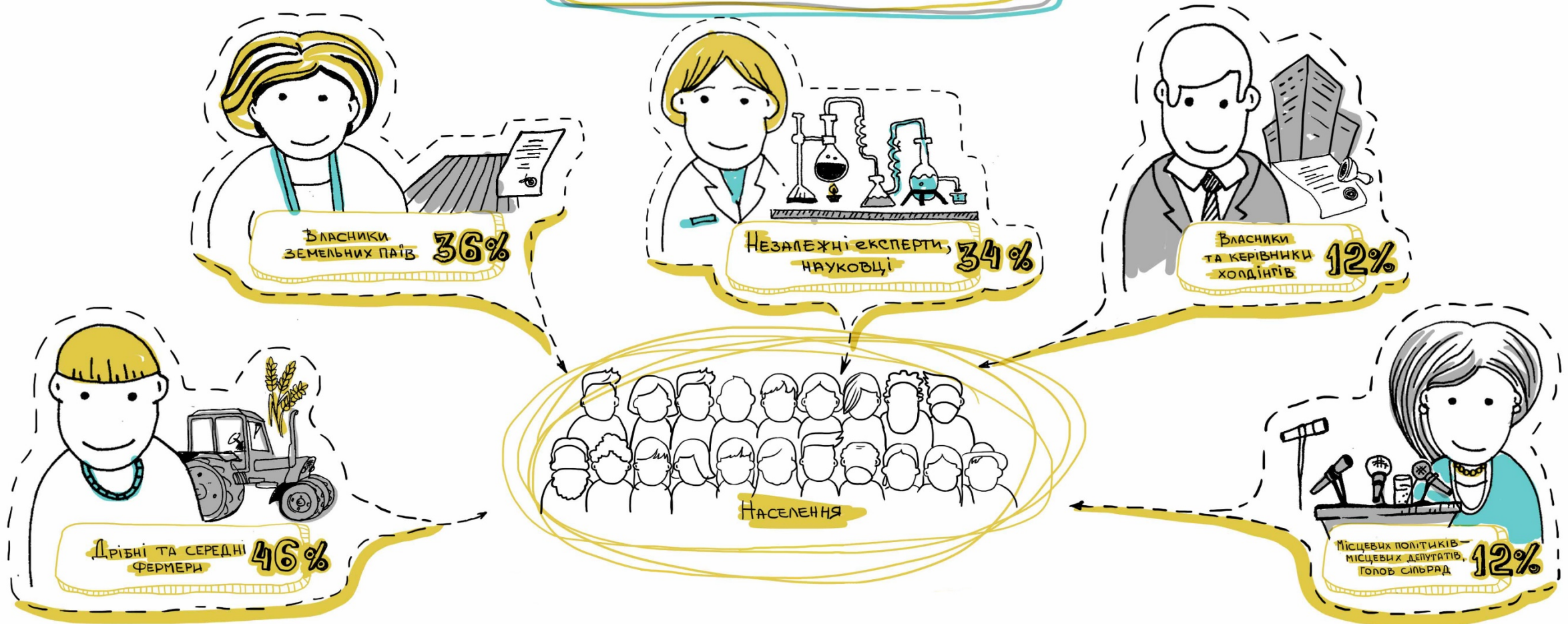

Медицина реформа. Кого слухають люди?

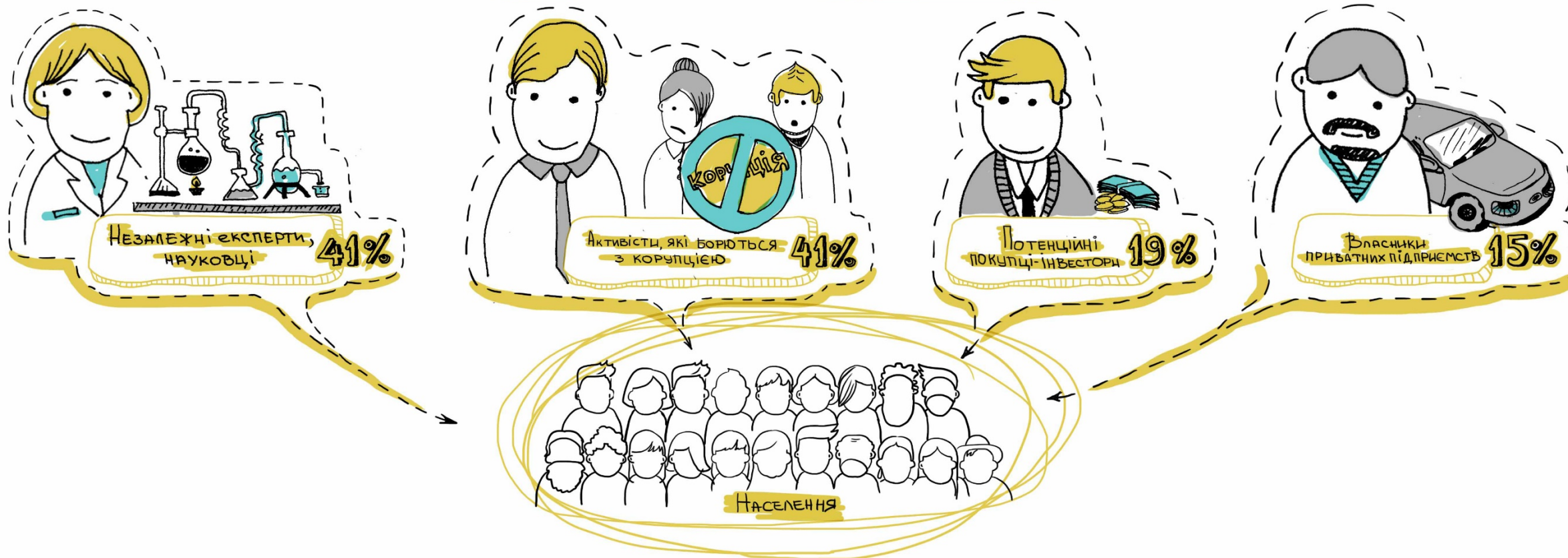
Земельна реформа. Кого слухають люди?

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА:

Приватизація. Кого слухають люди?

ПРИВАТИЗАЦІЙНА РЕТОРМА:

Кого слухають люди?

- Підтримці реформ активно заважають популісти, що намагаються вибудувати політичний капітал на загальній критиці ініціатив влади, порожніх обіцянках та руйнівному перекручуванні фактів.
- Популісти використовують маніпуляції, стереотипи та когнітивні упередження для заохочення антиреформаторських ініціатив, спрямованих на збереження статусу-кво, приносячи таким чином користь малим групам за рахунок довгострокових інтересів суспільства загалом.
- Мета ЗМІ – подавати неупереджені факти, то найкраще, що вони можуть зробити – пам'ятати про когнітивні спотворення та вміти протидіяти ним

Репрезентативне опитування громадян України проведено в рамках проекту «Критичне мислення проти популізму», ініційованого Центром економічної стратегії за підтримки Посольства Чеської Республіки в Україні.

Опитування здійснила компанія GfK Ukraine методом телефонних інтерв'ю та фокус-груп.

Проведено 2070 інтерв'ю за ключовими реформами - пенсійній, освітній, медичній, земельній та приватизацій. З метою оптимізації тривалості опитування кожний респондент оцінював в середньому дві випадково вибрані реформи. Крім того, в Києві, Харкові, Львові, Лубнах проведено 10 фокус-груп – по дві на кожну з реформ. Опитування проведено в липні-вересні 2017 року.

Вибірка репрезентативна дорослому населенню України за статтю, віком, регіоном проживання та розміром населеного пункту (без урахування окупованих та непідконтрольних уряду територій). Максимальна теоретична похибка вибірки – 2,2%.

Похибка вибірки за реформами:

- Оцінка пенсійної реформи: опитано 816 респондентів, максимальна теоретична похибка підвибірки– 3,4%
- Оцінка медичної реформи: опитано 837 респондентів, максимальна теоретична похибка підвибірки– 3,4%
- Оцінка реформи освіти: опитано 848 респондентів, максимальна теоретична похибка підвибірки– 3,4%
- Оцінка приватизаційної реформи: опитано 847 респондентів, максимальна теоретична похибка підвибірки– 3,4%
- Оцінка земельної реформи: опитано 833 респондента, максимальна теоретична похибка підвибірки– 3,4%

Все буде добре? 😊

вул. Саксаганського, 36Д,
Київ, 01033, Україна
тел.: (044) 492-7970
office@ces.org.ua

www.ces.org.ua
facebook.com/cesukraine
twitter.com/ces_ukraine